

VAN DE REDACTIE

Het is dit jaar 65 jaar geleden dat er een einde kwam aan de Tweede Wereldoorlog. Voor veel Baarnaars is de vijf jaar dat Nederland zuchtte onder de Nazi-terreur een periode waaraan ze nog steeds terugdenken. Een aantal van hen vertelt aan Annemieke Geerts hun herinneringen aan een bijzondere tijd.

Tot eind april is in de Oudheidkamer nog de tentoonstelling 'In steen gebeiteld' te zien. Organisator Ton van den Oudenalder vertelt waarom een bezoek aan deze tentoonstelling de moeite beslist waard is. En hij roept de lezers op om hen bekende gevelstenen aan hem te melden.

De hoofdmoot van deze editie van Baerne bestaat uit het gedetailleerde levensverhaal van de man die De Hooge Vuursche heeft laten bouwen, geschreven door Henriëtte Beuk. Het is een intrigerende biografie van een eigenzinnige man die ons een eigenzinnig landhuis heeft nagelaten.

De redactie

INHOUD

Baarn 65 jaar bevrijd: 2

In steen gebeiteld: 11

De Hooge Vuursche – een man, zijn huis en zijn vrouwen: 14

Voorzijde omslag: Het uitgebrande kasteel De Hooge Vuursche

BAARN 65 JAAR BEVRIJD

Het is dit jaar 65 jaar geleden dat er een einde kwam aan de Tweede Wereldoorlog. Daarom houdt de Historische Kring van begin mei tot eind augustus een tentoonstelling over de mobilisatie van Baarn in 1939. *Baerne* besteedt aandacht aan deze oorlog in de vorm van een aantal interviews met oudere Baarnaars. Zij vertellen over het dagelijkse leven tijdens die oorlogsjaren en hoe zij de ontberingen van de hongerwinter doorstaan hebben. Dit artikel is niet bedoeld om een feitelijke weergave van de oorlogstijd in Baarn te geven, maar een persoonlijk beeld van het leven tijdens de bezetting.

door: Annemieke Geerts

Nel Rademaker

De 88-jarige Nel Rademaker-Timmers woonde tijdens de oorlog met haar vader en negen broers en zussen aan de

Kerkstraat 20 in Baarn. Ze weet zich nog precies te herinneren hoe de Duitse vliegtuigen midden in de nacht aan kwamen vliegen: 'We gingen buiten staan om te kijken waar al dat lawaai vandaan kwam en toen zag ik vliegtuigen en ook parachutisten. Ik wist meteen dat het foute boel was', aldus Nel.

Ook de 86-jarige Gon de Bode zag de Duitse vliegtuigen over Baarn vliegen. 'Ik ben geboren in Losser, bij de Duitse grens. Als kind zag ik destijds de vlaggen met dat hakenkruis aan de huizen hangen. Toen ik die nacht de vliegtuigen zag, viel me ook meteen weer dat lelijke kruis op de zijkant op.'

Mobilisatie

Voor Nederland kwam de aanval van de Duitsers eigenlijk als een verrassing. Duitsland dreigde Europa wel met oorlog, maar beloofde Nederland dat het het buurland niet aan zou vallen.

Toch waren in 1939 zo'n duizend Nederlandse soldaten in Baarn neergestreken om zogenaamde verdedigings-

linies aan te leggen, maar daar waren ze nog lang niet klaar mee, toen de Duitsers in de nacht van 10 mei 1940 de aanval openden.

De verdedigingslinies werden aangelegd, omdat Baarn aan de zogenaamde Grebbelinie lag. Bij een eventuele aanval zouden de Duitsers via deze linie kunnen optrekken naar Amersfoort-Baarn, en dan doorstoten naar Amsterdam om de hoofdstad in te nemen. Vandaar dat er allerlei luchtafweergeschut werd geplaatst en de polders klaar werden gemaakt om onder water te kunnen zetten, zodat de Duitsers er moeilijker doorheen zouden komen.

Karel Jansen reed in 1939 dagelijks naar de Ambachtsschool in Soest en weet nog goed dat hij onderweg de soldaten bezig zag. 'Maar professioneel zag het er allemaal niet uit, want ze hadden nauwelijks materialen', aldus Karel.

In het mobilisatieplan was ook de evacuatie van alle Baarnaars opgenomen. Bij een eventuele inval zouden alle inwoners aanvankelijk naar Friesland gebracht worden. Later werd dat Hoorn en weer later Blaricum, Laren en Huizen. Zodra het alarm door het dorp zou klinken, moest iedereen zich met slechts een pakketje kleding op de Brink melden. Van daaruit trok iedereen, behalve brandweer, politie en gemeenteamtensnaren, naar de plek die hem of haar tevoren was aangegeven. Deze evacuatie is in Baarn zonder problemen verlopen.

Meidagen

De moeder van Lies Hool was hoog-

zwanger, toen zij op 10 mei 1940 moest evacueren naar Laren. 'Mijn moeder was bijna uitgerekend en had uit voorzorg de hele babyuitzet meegenomen, want ja, we hadden geen idee hoe lang we weg zouden blijven.' Gon de Bode evacueerde met haar moeder en broers en zussen naar Blaricum. 'Mijn jongste zusje was pas een half jaar oud en kreeg onderweg ontzettend last van oorontsteking. Toen hebben we haar nog naar het ziekenhuis moeten brengen.'

Na vijf dagen werd de evacuatie opgeheven. Op 13 mei was Nederland gecapituleerd en hadden de Duitsers het hier voor het zeggen. De polders waren niet onder water gezet, dus alle Baarnaars konden weer naar hun huis. 'De sfeer was wel even anders, toen we thuis kwamen', vertelt Nel Rademaker. 'Ineens waren er allemaal huizen en gebouwen bezet door Duitse soldaten.' Zo werd het aangrenzende huis in de Kerkstraat omgetoverd tot een lazaret ofwel een Duits hospitaaltje voor gewonde soldaten. Ook de Aloysiusschool waar vader Timmers les gaf, werd bezet door de Duitsers. Noodgedwongen moest hij naar andere inkomensbronnen zoeken. Lies Hool was leerling van de Aloysiusschool en weet nog dat zij ineens naar een andere school moest.

'Op een dag liep ik naar school en toen werd ik door een Duitser aangesproken. Hij vroeg naar de Tulpstraat. Ik dacht, verrek daar woon ik. En dus stuurde ik hem mooi een hele andere kant op. Toen ik uit school kwam, zat die Duitser ineens bij ons in de woonkamer. Ik schrok

me rot. Wat bleek? Het was een oom van mijn moeder en hij kwam wat spullen brengen.' De moeder van Lies was een Duitse, maar voor de oorlog, door het huwelijk met haar vader, genaturaliseerd tot Nederlandse. 'Toch werden er regelmatig hakenkruizen bij ons op het huis en de stoep gekalkt. En dat terwijl mijn moeder echt niks moest hebben van die nazi's', vertelt Lies die ook nog goed weet hoe zij met haar moeder tijdens een familiebezoek in Osnabrück in 1939 in een Hitlermanifestatie terecht kwam. 'Mijn moeder weigerde de Hitlergroet te brengen en kreeg een uitbrander van een soldaat. Waarop zij op haar alleronschuldigst in het Nederlands vroeg: "Wat zegt u?". Toen mochten we gelukkig doorlopen.'

De eerste oorlogsjaren

De broers van Nel Rademaker duiken al meteen aan het begin van de oorlog onder bij familie in Nijkerk. Een van hen, Lambert, besluit tijdens de eerste dagen om er samen met zijn neef en een vriend op uit te trekken in de polders. Lopend in de weilanden komen er plotseling Duitse gevechtsvliegtuigen overvliegen die hen onder vuur nemen. De vriend wordt geraakt en overlijdt ter plekke, de neef wordt in de buik geschoten, maar kan nog naar huis lopen. Hij overlijdt echter nog diezelfde avond. 'Dus mijn broer had vanaf dat moment de schrik flink te pakken.'

Het zusje van Lies Hool wordt in juni 1940 geboren. Vader, moeder en hun twee dochters wonen aan de Tulpstraat

en runnen een melkwinkeltje. 'In de zomer draaide mijn vader ook ijs van de melk. Zo ook nog in 1940. Komen daar ineens Duitse soldaten ons erf op en vragen om een ijsje. Ze zetten hun geweren een eindje verderop weg. Een aantal jongens uit de straat wil daarop die geweren stelen. Maar mijn moeder vond dat een veel te gevaarlijk plan en wist ze gelukkig tegen te houden.' Niet veel later wordt haar vader te werk gesteld in Frankrijk. Een paar maanden later weet hij te ontsnappen en komt onder een valse naam terug naar Baarn.

Gon de Bode is de oudste dochter in een gezin van tien kinderen. Vader werkt aan het spoor. Haar moeder heeft een zeer zwakke gezondheid en dus moet Gon voor het gezin zorgen. 'In het begin hadden we de mazzel dat een oom van mij bakker was. Hij stuurde ons gezin van die grote achtponds broden. Maar in 1942 was er geen meel meer en moest hij de bakkerij sluiten en hadden we geen brood meer. Mijn vader had wel een moestuin langs het spoor, waar hij wat groenten verbouwde, maar dat mocht op een gegeven moment ook niet meer.'

Ook Nel Rademaker moest voor het eten van de rest van de familie zorgen. Haar moeder was niet meer hersteld na de geboorte van haar tiende kind en woonde al voor de oorlog in een tehuis in het zuiden van het land. Vader probeerde wat bij te verdienen als boekhouder en de 19-jarige Nel moest dus voor het huishouden en het eten zorgen.

Tonnie van der Pol was 6 jaar, toen de

Tonnie van der Pol

oorlog uitbrak. Samen met haar vriendinnetje Bep trok zij er regelmatig op uit om in de villa's, die voor een groot deel bezet waren door Duitse troepen, op zoek te gaan naar voedsel en kolen. Zo belandde ze eens in een kelder om briketten te stelen. 'Toen werden we dus betrapt door een Duitse soldaat. Voor straf liet hij ons alle aanwezige briketten van de linkerkant van de kelder naar de rechterkant brengen. Toen we bezig waren, zagen we een worstje aan de muur hangen. We klommen boven op elkaar om het te bemachtigen, maar werden weer betrapt. Die man heeft ons vervolgens flink in elkaar geslagen. Bep was er zo slecht aan toe dat ze twee weken niet

kon lopen. Eenmaal thuis waren we ook nog ziek van die vette worst op onze lege magen.'

Karel Jansen zit de eerste twee oorlogsjaren nog op de Ambachtsschool, maar in 1943 wordt hij aan het werk gezet in garage Messing, tegenover het gemeentehuis. Deze garage was in handen van het Duitse leger. 'Ik begon als een manusje van alles. We zetten trekhaken op auto's en repareerden vrachtwagens. Maar ik had al gauw door hoe collega's de Duitse vrachtwagens probeerden te saboteren door wat grind in de tank te gooien. '

Stakingen

Op 25 februari 1941 brak in Amsterdam de Februaristaking uit als protest tegen de Duitse jacht op Joodse Nederlanders. In 1943 breekt de April-Meistaking uit. Deze is het gevolg van het Duitse besluit om Nederlandse soldaten alsnog in krijgsgevangenschap te nemen en in dienst van het Duitse leger te stellen. Dit gebeurde omdat de Duitsers een tekort aan manschappen en arbeidskrachten kregen. Daarop brak een staking uit bij machinefabriek Stork. Uit verzet gingen ook boeren in het oosten van het land, die verplicht waren al hun melk aan de Duitsers af te staan, staken. Vandaar dat deze staking ook vaak de Melkstaking wordt genoemd. Het gevolg was dat de Duitsers zich harder gingen opstellen. De voedselrantsoenen werden ingeperkt, de avondklok ging van twaalf uur naar acht uur 's avonds en er werden veel meer razzia's gehouden. Vanaf 1943 werden per-

Karel Jansen

sonen die ook maar enigszins verdacht overkwamen, zonder pardon neergeschoten. De oorlogssituatie in Nederland wordt daardoor steeds grimmiger.

Steeds grimmiger

De moeder van Gon de Bode overlijdt in 1943 aan de gevolgen van longemfyseem. Haar broer, die te werk gesteld is in Duitsland, mag voor de begrafenis naar huis komen en krijgt van de boer bij wie hij werkt, flink wat brood en spek mee. 'Daar was iedereen ontzettend blij mee. Die boer zorgde er trouwens ook voor dat mijn broer niet naar het front werd gestuurd.' Beide mannen raakten goed be-

vriend en onderhielden ook na de oorlog een hechte vriendschap met elkaar. Maar voor Gon werd het, na de dood van haar moeder, steeds moeilijker om alle monden thuis te voeden. 'Op een gegeven moment aten we aardappelschillen, paardenstekken (deel van de paardenbloem, red.) en brandnetels. Daar maakte ik dan pap van. Het was absoluut niet te eten, maar ja, we hadden verder niks.'

Karel Jansen en zijn collega's in de garage probeerden eten en brandstof uit de garage mee te nemen. 'Zo nam ik een keer een zak kooltjes mee naar huis. Ter hoogte van de Pauluskerk scheurt die zak open. Ik ben er meteen op gaan zitten, zodat niemand zag wat het was. Gelukkig kwam al snel onze postbode langs en ik heb hem gevraagd om mijn vader met een lege zak naar me te sturen. Nou mijn vader was er zo.'

Hongertochten

Lies Hool daarentegen kan zich niet herinneren dat ze echt heel erg honger geleden heeft. 'Op een of andere manier wist mijn vader altijd wel wat te ritselen. We hadden familie in Hoogland en daar kon hij altijd mee ruilen. Bovendien was er een enorme saamhorigheid in de buurt. Iedereen probeerde mekaar echt te helpen.' Maar ook zij herinnert wel dat ze met haar vader op hongertocht over de IJssel ging.

Omdat het midden van het land extra last had van de beperkingen die Duitsers oplegden in de voedselvoorziening, gingen de meeste mensen er vanaf 1944 op uit om in het noorden van het land, over de IJsselbrug, op zoek te gaan naar eten bij

boeren. Nel Rademaker weet nog dat ze op een van de tochten uitgeput aankwam bij familie in de buurt van Putten. 'Waren we eindelijk daar, kregen we niets te eten, terwijl ze genoeg hadden. Ook moesten we op de keukenstoelen slapen. Later bleek dat de dochter des huizes met een Duitser ging. Goh, wat waren we kwaad toen.' Lies Hool en haar vader overleven een van hun hongertochten ternauwernood. 'We liepen op de IJsselbrug, toen er ineens Duitse vliegtuigen overkwamen om de brug te bombarderen. Ik rende direct weg van de vliegtuigen, maar mijn vader schreeuwde dat ik juist naar de vliegtuigen toe moest lopen. Zijn theorie was dat de bommen juist van de vliegtuigen af waaien en verderop landen. Hij vond het dus beter zo dicht mogelijk bij ze te blijven. Hij bleek gelijk te hebben en we kwamen er ongedeerd van af.' Op een van de andere tochten vragen Lies en haar vader onderdak bij een boer. Deze zegt haar in de woonkamer te wachten en verdwijnt met haar vader naar de keuken. Even later komen ze de keuken uit en vertelt haar vader dat ze kunnen blijven slapen. 'Hij had het nog niet gezegd of uit alle hoeken en gaten van het huis komen onderduikers tevoorschijn. Wou die boer toch even checken of hij ons kon vertrouwen.'

Kleine Tonnie heeft zo haar eigen manier om de honger te stillen. Ondanks het kolendrama blijft ze er in de oorlog op uit gaan om in het Prins Hendrikpark, in de door Duitsers bezette villa's, eten te stelen. 'Zo kende ik een man, Jan Pilo, die had bij een bepaald huis ontdekt dat de kok de aardappels na het koken altijd even met

pan en al buiten zette om ze sneller af te laten koelen. Pilo jatte dan de volle pan. Op een dag was ik hem mooi voor. Kwaad dat hij was. Ook heb ik trouwens een keer witte boterhammen met honing mogen eten bij een of andere officier. Ik wist niet wat me overkwam. Dat was zo ontzettend lekker.' Ze bewaart een slechte herinnering aan een boerderij in Eemdijk. 'Mijn moeder had een hele mooie Singer naaimachine. Ik was ook dol op dat apparaat en naaide er ook al mee. Maar we hadden niets te eten en mijn moeder besloot de machine te gaan ruilen. Bij een boerin in Eemland kreeg ze een pondje spek voor de Singer. Na de oorlog reed ik altijd met pijn in mijn buik langs die boerderij. Ik vond het zo verschrikkelijk dat daar die mooie machine stond en vond het echt schandalig wat die boerin gedaan had. Iemand in nood zo uitbuiten.'

Muizen

Gas en elektra waren er tijdens de oorlogsjaren niet. Iedereen had één lampje in huis dat hij met een draadje aan de dynamo van een fiets bevestigd had. 'En dan elke avond om de beurt een uurtje trappen om de sokken te kunnen stoppen en een spelletje te kunnen doen,' aldus Nel Rademaker. Hout voor de kachel was er ook niet. Iedereen probeerde daarom wat hout te hakken in het bos, maar dat was streng verboden. Karel ging samen met zijn ouders toch het bos in en kwam daar veel andere Baarnaars tegen die hetzelfde aan het doen waren. 'Werden we ineens gesnapt door een paar Duitsers. Iedereen was verschrikkelijk bang, want

ze konden ons zo neerschieten als ze wilden. Nou was mijn moeder voor de duivel niet bang. Bovendien had ze in haar jeugd in Duitsland gewoond en sprak de taal feilloos. Terwijl we op een rijtje stonden, zegt ze tegen die soldaten: 'Ja zeg, wat denken jullie wel niet. We waren alleen maar hout aan het sprokkelen. Dat mag toch wel?' Die soldaten keken helemaal verbaasd, excuseerden zich een beetje en lieten ons vervolgens gaan. Het was echt ongelooflijk hoe overtuigend en brutaal mijn moeder kon zijn.'

Op die manier lukte het mevrouw Jansen ook om de fiets die gevorderd werd door een soldaat, toch te behouden door zo hard op hem te schelden dat hij het opgaf. Toch kwam niet iedereen er altijd zo goed vanaf. Zo werd het huis van Gon bij een razzia helemaal doorzocht. 'Alles haalden ze overhoop. De bedden gingen op zijn kant, alle kasten werden leeg getrokken en iedereen stond doodsangsten uit. Boven op de slaapkamer hadden we een teil met rogge staan. Die soldaat ging met zijn hand door de teil heen en toen sprongen ineens alle muizen eruit. Hij schrok zich helemaal rot en rende direct het huis uit. Toen hebben we wel even schik gehad.'

Angstaanjagend

Lies en Tonnie, die in de Tulpstraat woonden, hebben beiden een en hetzelfde moment uit de oorlog dat ze nog steeds als het meest angstaanjagende beschouwen. Lies: 'Op een nacht hoorden we een stampend geluid en stemmen die riepen: 'Water, water'. Door de geblindeerde ra-

Gon de Bode

men probeerden we naar buiten te kijken en zagen een hele grote groep mensen marcherend door onze straat, met allemaal Duitse soldaten om hen heen. Het waren waarschijnlijk Joden op weg naar Amersfoort. Mijn vader is nog naar buiten gerend met een emmer water en een pollepel om hen te laten drinken. Maar ja, hij moest zorgen dat die Duitsers hem niet zagen natuurlijk. Uit verschillende huizen in de straat zag je ook appels uit de huizen rollen. Die aanblik van die uitgeputte, uitgehongerde mensen die al marcherend om water riepen, was echt verschrikkelijk', aldus beide vrouwen die nog steeds bevriend zijn.

Karel Jansen had een Ausweis, ofwel een

pasje dat aantoonde dat hij zich na Spertijd op straat mocht begeven. Zodoende kon hij 's avonds naar het huis van zijn vriendin wandelen. 'Onderweg zag ik wel eens Baarnse meiden die met Duitse soldaten lagen te rotzooien. Diezelfde meiden stonden bij de bevrijding ook vooraan om de bevrijders om de nek te vliegen.'

Spoorwegstaking

Het nieuws over het verloop van de oorlog werd meestal van mond tot mond verspreid. De vader van Lies Hool luisterde thuis naar radio Oranje op zijn verstopte radio. Via radio Oranje wordt op 17 september 1944 een oproep gedaan aan al het spoorwegpersoneel om te gaan staken. De oproep gebeurde via de code: 'De kinderen van Versteeg moeten onder de wol.' Daarop legden de dertigduizend Nederlandse spoorwegbeambten hun werk stil en doken allemaal onder. Zo ook de vader van Gon de Bode. Op dat moment stond Gon er dus helemaal alleen voor. Ze had dan ook een briefje gemaakt met daarin beschreven dat ze de oudste was uit een gezin van tien kinderen, zonder moeder en een vader die ondergedoken zat vanwege de spoorwegstaking. 'Als de boeren dat lazen, dan kreeg ik meestal wel wat mee gelukkig.'

De spoorwegstaking heeft een zeer beslissende invloed op het verloop van de oorlog gehad. Deze hinderde de Duitsers in de organisatie van het transport van manschappen, munitie, voedsel, krijgsgevangenen en Joden. Daardoor kreeg het verzet een enorme impuls. Zo blies de Baarnse verzetsgroep waar Paul Messing

in zat, een trein op. Echt blij was Karel niet met die actie. De Duitsers stelden daarop namelijk 'vrijwilligers' aan die naast de spoorbaan moesten gaan lopen als beveiliging. Karel was een van hen. Gelukkig was daar weer zijn moeder die de Ortscommandant kwam vertellen dat hij haar zoon moest laten gaan. 'Ze zei: "Mijn zoon moet eerst al verplicht voor jullie werken in die garage en nu moet hij ook nog eens langs het spoor lopen. Dat is niet eerlijk." En jawel hoor, binnen de kortste keren mocht ik weg', aldus Karel.

Bevrijding

Voor velen komt de bevrijding als een verrassing. Tonnie staat een paar dagen voor de bevrijding bij het theater te kijken naar de mooie fietsen van de Duitsers, die in de fietsenrekken staan. 'Komt er ineens een soldaat naast me staan en zegt: "Neem maar mee hoor, over een paar dagen zijn de Engelsen er toch." Ik kon het niet geloven dat hij dat zei en durfde natuurlijk voor geen goud zo'n fiets te jatten.' Karel zag de bevrijding wel aankomen. 'In de garage waren de Duitsers steeds meer bezig om spullen te verzamelen. Ook moesten we steeds meer auto's klaar maken voor vertrek, zodat ze elk moment konden vluchten. Een Duitse officier liet zelfs zijn dure Mercedes in de garage achter, trok zijn pak uit en vluchtte weg. Die Mercedes is later door de Baarnse verzetsgroep gebruikt voor een overval.'

Volgens Gon kwam de bevrijding net op tijd. 'Ik weet zeker dat we niet veel honger meer hadden kunnen verdragen. Als het ook maar iets langer had geduurd,

De familie De Bode vóór de oorlog

dan waren we er geweest.' Nel ziet nog de voedselpakketten uit de lucht vallen. 'Ik rende het weiland in en had er zowaar een te pakken. Chocolade, boterhammen en koekjes zaten er in. Heerlijk was het.' Rond de bevrijding moeten de Baarnse NSB'ers hun auto's inleveren. Vele ervan komen bij garage Messing terecht. 'Na de bevrijding zijn al die auto's naar Soestdijk gebracht en waren ze van het koningshuis. Zo reed Juliana nog jarenlang in een schitterende Lincoln en Bernhard in een Jeep. Waren beide van NSB'ers geweest.' Lies kwam thuis met een Canadese soldaat. Dat vond haar vader maar niks, want

die kon hem niet verstaan. Haar maakte dat niet uit en ze glipte 's avonds het huis uit om feest te vieren met de geallieerde soldaten. 'Zat mijn vader daar midden in de nacht op me te wachten en kreeg ik er flink van langs. Maar dat kon me niet schelen. We waren vrij. 'Tonnie herinnert zich de eerste witte boterham die ze bovenop een tank at. 'Zalig was dat.' ■

De verantwoordelijkheid voor de uitspraken in dit artikel ligt bij de geïnterviewden. De redactie kan niet aansprakelijk worden gehouden voor onjuistheden of geuite meningen.

TENTOONSTELLING IN DE OUDHEIDKAMER

IN STEEN GEBEITELD

In de Oudheidkamer is tot eind april de tentoonstelling 'In steen gebeiteld' te zien. Gevelstenenverzamelaar en organisator van de tentoonstelling Ton van den Oudenalder vertelt waarom een bezoek aan de tentoonstelling de moeite beslist waard is. En roept de lezers van *Baerne* op om hen bekende gevelstenen aan hem te melden.

door: Ton van den Oudenalder

Gedenkstenen in gevels komen al vele eeuwen voor. Was het in eerste instantie de bedoeling door middel van een steen te vertellen wiens huis het was, als een soort huisnummer, later fungeerde de steen als een reclame-uithangbord. Als de steen plat in de gevel of muur was gemetseld, hoefde je er geen belasting (precariorecht) voor te betalen.

Op de tentoonstelling in de Oudheidkamer beperken we ons uitsluitend tot tekststenen en jaartalstenen. Zover als er op dit moment bij ons bekend is, zijn er in Baarn ruim 150 gedenk-(gevel)stenen te vinden. Van al deze stenen is een foto gemaakt, evenals van het pand waarin de steen zich bevindt. Het liefst is het pand zo gefotografeerd dat de steen zichtbaar is.

Ruim 45 gevelstenen worden uitgebreid besproken door middel van tekst en foto's. De verhalen achter de steen zijn verkregen door gesprekken met bewoners van het huis waarin de steen is aangetroffen. Maar ook via bronnenonderzoek in onze eigen bibliotheek. Tenslotte bood ook internet verrassend

veel achtergrondinformatie. Zowel oude als nieuwe foto's ondersteunen het verhaal van de stenen. De totale lijst met vindplaatsen van de stenen (ruim 150) is op de tentoonstelling opgehangen. Maar niet alleen de stenen die nog fysiek in huizen en bedrijven aanwezig zijn worden besproken. Ook de stenen die opgeslagen stonden in het depot van de Oudheidkamer hebben een plekje op de tentoonstelling gekregen. Soms met wat krantenartikelen over de steenlegging, de toespraak van de burgemeester of de zilveren troffel met inscriptie die gebruikt werd door de hoogwaardigheidsbekleeder.

Dit alles treft u op onze tentoonstelling aan die te bekijken is in de oudheidkamer onder de bibliotheek. Mocht u ergens binnen de gemeentegrenzen van Baarn nog een steen weten die niet op onze lijst staat, dan zouden wij het bijzonder op prijs stellen als u ons dat wilt vertellen.

Op deze wijze kunnen wij een compleet overzicht samenstellen. Mailen mag ook (oudenalder@casema.nl).

Om u een indruk te geven van de achtergrondverhalen over de stenen op de tentoonstelling drukken we hierbij de tekst en foto's van een van die stenen af.

De eerste steen van de villa aan de Dalweg werd gelegd door Anne Elisabeth van der Helden, 5 jaar oud. De plaats van de steen direct rechts naast de voordeur is een plek die de steen pas 30 jaar heeft. Tijdens de renovatie in de winter 1979-1980 door A. Blanckstein is de steen verplaatst. De voor-gevel is later nog een keer gerenoveerd, namelijk zomer in de zomer van 1988 door J. Schut. Beide renovaties vonden plaats in opdracht van de huidige bewoners, de heer M.J. van der Heiden en zijn vrouw Mw. J.E. van der Heiden – van Andel. De tekststeen zat oorspronkelijk aan de rechterzijde van de villa waar zich vroeger de hoofdingang bevond.

Anne Elisabeth van der Helden werd op 17 december 1866 in Baarn geboren. Zij kwam ter wereld in het gezin van Anthony van der Helden die getrouwd was met Catharina Tesselhof uit Soest. Over Anne is bijna niets te vinden. Over haar vader iets meer. Vader Anthony was kantoorbediende, tuinarchitect, makelaar en een zeer verdienstelijk landschapschilder. In het archief van de Historische Kring zijn diverse schilderijen van zijn hand te vinden. Onderstaand enkele kleine krantenberichten van resp. 15 juni 1889 en 26 april 1890 over de schildervaardigheden van vader Anthony. Het schilderij is van de hand van Anthony en stelt vermoedelijk het 'wilde veen' met links het theehuisje van IJzendijke, nu Maarschalksbos. Het 'wilde veen' strekte zich uit tot de Gooise grens. Vader Anthony was een landschapschilder die zijn onderwerpen vooral dicht bij huis zocht. De meeste schilderijen zijn in en rond Baarn gesitueerd. Maar Anthony had meer kwaliteiten dan alleen schilderen. Zo was hij in 1889 president van de Sociëteit Burgerlust die resideerde in de vergaderzaal van het Amalia Hotel. En

was hij eveneens in datzelfde jaar penningmeester van het waterschap Eemland. Anne Elisabeth, de steenlegster, is overleden te Baarn en begraven op de Algemene Begraafplaats aan de Wijkampaan. Vader Anthony is op 67-jarige leeftijd overleden en begraven op de oude begraafplaats aan de Berkenweg. ■

utrecht overzichten

†— Van onzen dorpsgenoot, den heer A. v. d. Helden, die op de tentoonstelling van schilderijen te Utrecht een stuk heeft ingezonden, leest men in het *Utr. Dagblad* :

»Een waai aan de rivier de Eem te Baarn is een schoon plekje, dat door den heer A. v. d. Helden, te Baarn, zeer goed is weergegeven; het water is mooi, het geheel is goed verlicht en het uitzicht is ruim.»

†— Wandelt men in dezen schoonen tijd den ouden Utrechtschen weg langs de spoorlijn op, dan zal men verbaasd staan over de veranderingen, die hier zijn aangebracht.

Het was eene gelukkige gedachte van de Baarnsche Verfraaiings-commissie, om bij dit gedeelte de hand aan den ploeg te slaan.

De tuin-architect A. v. d. Helden, wiens naam reeds aan zoo menige buitenplaats te Baarn verbonden is, heeft hier gewoekerd met het terrein, en alles in een lusthof herschapen.

Prachtige wandel- en slingerpaden zijn hier aangebracht, alles verbonden door rustieke bruggen, terwijl sierlijke banken tot rusten uitnoodigen. Het geheel doet het oog aangenaam aan en behoeft, wat stil, landelijk natuurschoon betreft, voor geen land ter wereld onder te doen.

DE HOOGHE VUURSCHE – EEN MAN, ZIJN HUIS EN ZIJN VROUWEN

Bij het woord 'kasteel' komen al snel associaties op als verdedigingswerk, torens, kantelen, ridders, slotgracht, edelen. Voor het imposante pand aan de Hilversumsestraatweg in Baarn telt een groot aantal van die aspecten niet. Geen slotgracht, slechts één toren, niet op een krijgstrategische plek gelegen, geen ridders. Misschien werd het pand in de volksmond kasteel genoemd vanwege enkele adellijke bewoonsters of vanwege de grootte. Tot op heden kleeft er echter nog steeds een romantische sfeer aan het landhuis dat rond 1910 gebouwd werd. Kersverse bruidsparen markeren hier met een feestelijke receptie hun avontuurlijke stap in het huwelijksbootje om gezamenlijk de woelige baren des levens te bevaren. In onderstaand artikel zullen avontuur, water en romantiek de hoofdingrediënten zijn.

door: Henriëtte Beuk

Afb. 1: De Hooge Vuursche na de brand in oude luister hersteld

Vergeleken met de bouwstijl van andere villa's en landhuizen in 't Baarnse van

rond 1900 lijkt het kasteel van een totaal andere planeet te komen. Wie waren ei-

Smit • Delen
de Baarnse
notarissen
• Ligthart •

Eemnesserweg 12, postbus 97, 3740 AB Baarn
Telefoon: (035) 541 33 21, telefax (035) 541 81 53
E-mail: info@debaarnsenotarissen.nl

VEERKAMP
Bed & Linnen

LAANSTRAAT 91 3743 BD
BAARN 035 5413521
WWW.VEERKAMPBAARN.NL

Uw oude of nieuwe huis meesterlijk geschilderd?

SCHILDERSBEDRIJF

u.d. Horst

CANTONLAAN 1 - 3742 CH BAARN
TEL. (035) 542 28 93 - FAX (035) 543 02 58

Voor Baarn en omstreken van oudsher bekend

MAAT parket

Uw vloer op maat bij

MAAT parket v.o.f.
Zandvoortweg 153
3741 BC Baarn
Telefoon 035 602 36 54
Fax 035 602 38 06

APOTHEEK JULIUS

Sinds 1886

M.A. Smulders - de Jong apotheker

UW GENEESMIDDEL ONZE ZORG

Laanstraat 26, 3743 BG Baarn

Telefoon (035) 5412432

Fax (035) 5421021

E-mail apotheekjulius@ezorg.nl

www.apotheekjulius.nl

ERICA

LINGERIE & BADMODE

Voor deskundig advies

Voor grote maten

Nachtgoed en Dusters

Reuma ondergoed

Uw maat met de juiste cup A t/m H

Voor kleine maten

Voor hele grote maten

Badpakken en Bikini's

Heren ondergoed

En wij proberen het bijna onmogelijke mogelijk te maken

Laanstraat 71a, 3743 BC Baarn, Tel. 035 642 00 73

**juwelier
van doorm**

Al vier generaties liefde voor 't vak.

Brinkstraat 14-16 3741 AN Baarn Tel: 035-5413107
info@juwelievandoorm.nl www.juwelievandoorm.nl

GALERIE-INLIJSTATELIER DE ZOETE INVAL

- * litho's – zeefdrukken – etsen - gravures en foto's van Oud Baarn.
- * keus uit meer dan 100 diverse houten lijsten
- * facet spiegels in vele maten met een lijst die U zelf uitzoekt
- * passe-partouts in alle maten en kleuren
ook rond en ovaal en meerdere uitsnijdingen

Pr. Marielaan 21 Baarn. 035-5412781

open: woensdag tot en met zaterdag doorlopend van 11.00-16.00 uur

www.galeriedezoeteinval.nl

genlijk de opdrachtgevers tot de bouw van het pand, valt uit hun achtergrond iets af te leiden voor de keuze van een opvallend ontwerp (afb. 1)?

Een verkenning via internet en het dossier De Hooge Vuursche van de Oudheidkamer geeft niet veel informatie prijs over de eerste eigenaren. Het landgoed De Hooge Vuursche met bossen tussen Baarn en Hilversum is vanaf 1795 in bezit van de Amsterdamse bankiersfamilie Rutgers van Rozenburg. Eind 19e eeuw behoort het toe aan jonkvrouwe Louise Charlotte Rutgers van Rozenburg. Zij trouwt in augustus 1896 te Baarn op 42-jarige leeftijd met de 34-jarige koopvaardijofficier Johannes Adrianus Leonardus van den Bosch (afb. 2). Het echtpaar woont in het landhuis De Hooge Vuursche aan de zuidkant van de Hilversumsestraatweg in een 19e eeuws pand totdat de jonkvrouwe ernstig ziek wordt en april 1908 in Amsterdam overlijdt.

In maart 1910¹ hertrouwt Van den Bosch (49 jaar) met opnieuw een jonkvrouwe, de 18-jarige Ernestine Louise van Hardenbroek van Lockhorst. Om deze nieuwe fase in zijn leven een eigen basis te geven, wil hij aan de overkant van de weg een modern en imposant landhuis laten bouwen, het kasteel dat we kennen. Hij laat zijn liefde voor de zee verwerken in enkele architectonische details. Op de westgevel komt een steen met een zeilschip, op de oostgevel een stoomschip en de windvaan bovenop de toren heeft de vorm van een galjoen. Zodra het nieu-

Afb. 2: J.A.L. van den Bosch als luitenant ter zee 2e klasse (Archief NIMH)

we landhuis bewoonbaar is, gaat in 1912 de sloophamer tegen het oude pand aan de overkant (afb. 3).

Tot zover kennen we dan de aanloop tot de bouw van het ontwerp van architect Ed. Cuypers, zoals vermeld op websites als www.kasteleninutrecht.nl en www.hoogevuursche.nl, maar wie was die Johannes Adrianus Leonardus van den Bosch eigenlijk?

De familie Van den Bosch

Hij was niet de eerste de beste en lijkt daardoor niet iemand die uitsluitend op het fortuin van zijn eerste vrouw uit was.

Afb. 3: Oud-Hooge Vuursche (Archief Oudheidkamer HKB, 1905)
HV-II

Jan werd in 1861 geboren in een gezin van goede komaf te Den Haag, als jongste van vier kinderen. Broer Benjamin en zusje Madelaine zullen jong overlijden (1855-1877 resp. 1850-1880), maar oudste zuster Johanna Catharina (1854-1918)² wordt later, net als haar jongste broer, bijgezet in het graf van Rutgers van Rozenburg op de Lage Vuursche.

Vader Johannes Adrianus (1813-1870) was actief in het leger en werd in 1866 benoemd tot minister van Oorlog³. Grootvader Benjamin van den Bosch (1790-1864) diende eveneens in het leger en heeft vanaf oktober 1818 dispensatie gekregen om de eerste koloniën van de Maatschappij van Weldadigheid in Drenthe en Wortel (België) te leiden⁴. Die Maatschappij was gesticht door een

broer van Benjamin, Johannes van den Bosch (1780-1844)⁵. Johannes was een vertrouwen van koning Willem I en hij had fortuin gemaakt in de Oost als eigenaar van de Pondok Gedeh-landen. Later werd hij tot minister der Koloniën benoemd en als dank voor bewezen diensten door koning Willem I eerst tot baron en later tot graaf in de adelstand verheven. Directe afstammelingen van graaf Johannes mochten zich tooien met de titel van jonkheer of jonkvrouw. Die adellijke titel liep de eigenaar van De Hooge Vuursche dus mis, maar we mogen er vanuit

gaan dat hij zich dankzij zijn achterooms en -neven wel degelijk ophield in voor- naam en invloedrijk gezelschap.

Adelborst

Mijn onderzoek kon gelukkig een misverstand in de overlevering weerleggen: Jan was geen koopvaardijofficier⁶. Zoals het een jonge heer van stand in die tijd betaamt, kiest hij voor een carrière in het leger en in 1875 meldt hij zich aan bij de destijds driejarige Adelborstenopleiding in Willemsoord bij Den Helder. Daar dient hij zich te bekwamen in 34 (!) vakken, die niet allemaal elk jaar terugkomen. Het internaatsleven is streng gedisciplineerd, wat enerzijds de vorming van gelijkgezindheid, verdraagzaamheid, aanpassingsvermogen en onderlinge

saamhorigheid stimuleert, maar anderzijds weinig ruimte biedt voor persoonlijke levenssfeer en/of zelfstudie en een verregaande sociale controle en isolatie van de samenleving in de hand werkt. Zodra de afgestudeerde adelborsten 1e klasse voor verdere opleiding aantreden op de vloot, blijkt de onder hoge druk verworven kennis als sneeuw voor de zon verdwenen. Met als gevolg dat het aan boord periodiek klachten regent dat de adelborsten op het Instituut niets geleerd hebben.

Jan blijkt zich desondanks te herstellen. Het *Gedenkboek van de Adelborst Opleiding* toont zijn promotie tot luitenant-ter-zee 1e klasse in gestage stappen. In april 1896 ontvangt hij daarvoor de insignes, na zijn dienstjaren ondermeer doorgebracht te hebben met het bevechten van opstandelingen op Atjeh (Sumatra). In juli 1900 verlaat hij de actieve dienst. Met een ereteken voor het verrichten van bijzondere krijgsverrichtingen op zak. Onze heer Van den Bosch is dan al enkele jaren getrouwd. Echtgenote Louise, enig kind, kwam uit een voornaam en rijk geslacht van bankiers en assuradeurs. De ouders van Jan waren in 1870 resp. 1878 overleden, wat een koppelingspoging van de wederzijdse ouders uitsluit. Wellicht heeft het stel elkaar ontmoet tijdens een bal of diner voor invloedrijke personen uit het Haagse en Amsterdamse. De politiek kan immers zelden buiten financiële injecties.

Bezigheden

Wat zal de landheer gaan doen met al

zijn vrije tijd? Paardrijden, uitjes met het rijtuig, meedoen aan menwedstrijden en prijzen winnen met zijn paarden Hector en Ali⁷, wat jagen – op een gegeven moment zal de verveling wellicht toegeslagen hebben. Hij betreedt de openbaarheid in een aantal hoedanigheden. Vanaf 1901 tot en met 1910 is hij voorzitter van de Noord en Zuid Hollandse Redding Maatschappij (het latere KNRM). Het bestuur komt bij elkaar ten kantore aan de Amstelkade in Amsterdam.

Op 31 juli 1903 wordt Jan toegelaten tot de gemeenteraad van Baarn na overhandiging van zijn geloofsbrief en alras neemt hij zitting in diverse commissies: de commissie van bijstand in het beheer van de Gasfabriek, de commissie belast met toezicht op plantsoenen en beplanting, de commissie van bijstand voor de financiën der gemeente en als extra lid van de commissie publieke werken, speciaal belast met de plannen voor het nieuwe gemeentehuis. De raadsvergaderingen vinden 1x per maand plaats, starten in de ochtend, worden onderbroken voor een ongetwijfeld genoeglijke lunch en de heren treden in de middag weer aan voor een hervatting van een paar uur. Door de jaren heen is Jan een trouw aanwezige, maar vanaf februari 1908 komt de klad erin. Zeer waarschijnlijk heeft dat te maken met het ziekbed van zijn echtgenote, zij overlijdt in april en eind mei vermelden de notulen het schriftelijk ingediende ontslag van weduwnaar Van den Bosch⁸.

Tot slot wordt Jan tot heemraad benoemd bij het waterschap De Drie Zielen en de

Geeren tijdens de zomer van 1906⁹.

Als Louise overlijdt in 1908, is Jan onder andere erfgenaam van een landgoed van circa 400 bunder groot. Vermoedelijk om de zinnen te verzetten na een zware periode van ziekenverzorging en rouw, boekt Jan in mei 1908 een overtocht per stoomboot naar Amerika¹⁰. Wat hij daar precies gaat doen is onduidelijk, maar hij wordt vergezeld door vriend Frits Bauduin, vice-admiraal en chef van het Militaire Huis van Koningin Wilhelmina. Ze kennen elkaar van de Adelborstenopleiding.

Twee jaar later hertrouwt Jan, zoals gezegd, met de veel jongere Ernestine Louise van Hardenbroek van Lockhorst in Baarn. Het is mogelijk dat hij haar in de familiekring van de Rutgers van Rozenburgs heeft leren kennen. Een tante van Louise Charlotte, Catharina Elizabeth Schouwenburg (1838-1892) is namelijk getrouwd met een neef van Louise's vader, Louis Rutgers van Rozenburg. Een zoon van Catharina en Louis, Louis jr. (1877-1966) trouwt in 1905 met Henriëtte Elizabeth van Hardenbroek, een nicht van Jans tweede echtgenote. Daarnaast kwamen Jan Willem Hendrik, broer van Louis jr. en Van den Bosch elkaar vanaf 1907 in de gemeenteraad van Baarn tegen.

Cuypers

Hoe Jan van den Bosch in aanraking is gekomen met architect Ed. Cuypers is helaas niet meer te achterhalen. Er is nauwelijks documentatie van Ed. Cuypers (1859-1927)¹¹ bewaard gebleven, hoewel zijn architectenbureau is voortgezet en mo-

menteel onder de naam Architecten aan de Amstel opereert. Rond 1900 heeft Cuypers een mooi portfolio opgebouwd met onder andere villa's voor invloedrijke mensen als bankier jonkheer Isaac Teixeira de Mattos en dr. Maurice Mendes de Léon in de Sarphatistraat te Amsterdam. Begin 1900 valt hem de eer te beurt om het Amsterdamse Sanatorium Hoog-Laren bij Blaricum te ontwerpen. Koningin-Moeder Emma en koningin Wilhelmina zijn altijd nauw betrokken geweest bij de tuberculosebestrijding en hebben de officiële opening van het sanatorium in 1903 verricht. Met een vriend in koninklijke kringen en als buurman van paleis Soestdijk is Jan van den Bosch waarschijnlijk op het spoor van de baanbrekende architect gekomen. Vanaf 1906 liet Cuypers zich inspireren door 17e en 18e eeuwse gebouwen in Noord-Duitsland, terwijl de heersende trend meer gericht was op de bouwstijl van Engelse landhuizen. Hij had in 1909 een reis naar Nederlands-Indië ondernomen en was daarvan zo onder de indruk dat hij een tweede bureau oprichtte in Batavia, onder de naam Cuypers-Hulswit. Zo hadden architect en opdrachtgever een verblijf in de Oost gemeen.

Uit het tijdschrift *Het Huis, Oud en Nieuw* dat Cuypers zelf uitbrengt gedurende de periode 1910-1913 kunnen we destilleren wat de oorspronkelijke indeling van het landhuis is geweest. De oostelijke vleugel was het domein voor mevrouw met een riant uitzicht over de vijverpartij aan de noordoostzijde van het pand.

Ze had de beschikking over een bou-
doir annex serre en salon met serre. De
westelijke vleugel was voor de heer des
huizes bestemd met een herenkamer an-
nex biljartkamer aan de zuidzijde. Via een
antichambre kwam men in het kantoor
aan de noordzijde met rechts daarnaast
een wachtkamertje. Vanuit zijn kantoor
kon hij de toren in om het fraaie uitzicht
over zijn landgoed en het IJsselmeer te
aanschouwen.¹² Destijds bedroegen de
bouwkosten al fl. 1.200.000 waarvan fl.
150.000 besteed werden aan marmer.¹³

Leven op De Hooge Vuursche

Het echtpaar Van den Bosch wordt
in augustus 1911 verblijd met de ge-
boorte van dochter Ernestine Louise en
in november 1912 met dochter Jeanne
Frédérique. Mevrouw Van den Bosch is
een kind van haar tijd en wordt lid van de
Vereniging voor Vrouwenkiesrecht¹⁴. Ze
neemt ook zitting in de Baarnse afdeling
van een commissie ter propaganda van
Het Nederlandsche Lied, wat resulteert in
een uitvoering in de Pekingtuin op 18 juli
1914¹⁵.

Daarnaast zit ze regelmatig op de bok
van haar jachtrijtuig, een Phaeton. In het
voorjaar van 1912 gaat het echter mis en
haalt ze de *Amersfoortse Courant*. Tijdens
een uitje van het gezin met mevrouw op
de bok slaan de paarden op hol en komt
het rijtuig in botsing met een telefoon-
en een lantaarnpaal. Een van de twee
paarden moet afgemaakt worden, maar
het gezin Van den Bosch komt met de
schrik vrij.

Het echtpaar blijkt ook op vriendelijke
voet te staan met de koninklijke familie.
Het *Utrechts Nieuwsblad* verhaalt op 16-
9-1912 van een rijtoer van Hare Majesteit
de Koningin met de Koningin-Moeder,
terwijl de prins (Hendrik) vergezeld van
de intendant van Soestdijk in de automobi-
el stapt voor een bezoekje aan de heer
J.A.L. Van den Bosch op het landgoed De
Hooge Vuursche.

Scheiding

Er worden regelmatig feesten en diners
gegeven in het kasteel, totdat mevrouw
Van den Bosch genoeg heeft van het hu-
welijksleven. Ernestine verlaat haar echt-
genoot en de meisjes Van den Bosch zul-
len haar nooit meer zien. De echtschei-
ding wordt in november 1915 uitgespro-
ken. Het Baarnse bevolkingsregister heeft
een aantekening op de gezinskaart dat
mevrouw vertrekt naar de Velperweg in
Arnhem. Aldaar maakt de 24-jarige jonk-
vrouwe kennis met een Britse officier van
de Coldstream Guards, Charles Alexander
Bryce (1876-1957). Hij moet latino-looks
gehad hebben, met een Peruaanse moe-
der en een Peruaanse grootvader aan va-
derszijde¹⁶. Tevens afkomstig uit een zeer
goed milieu: oom Carlos is diplomaat in
Londen en oom Manuel is tot 1904 presi-
dent van Peru geweest. Als reservist deel
uitmakend van de Royal Naval Division,
komt hij begin oktober 1914 aan land
bij Duinkerken om de Duitse aanval op
Antwerpen te weerstaan. Door miscom-
municatie loopt zijn regiment de aanslui-
ting voor vervoer over de Schelde naar
Oostende mis. De Duitsers zitten hen op

de hielen, de Britten vluchten en worden na een overnachting in de openlucht door Nederlandse militairen gevonden. Nederland mag dan wel neutraal zijn in de Eerste Wereldoorlog, alle buitenlandse vluchtelingen op Nederlands grondgebied worden in kampen ondergebracht om te voorkomen dat ze aan de oorlogsverrichtingen deelnemen. De Britse militairen worden ontwapend en geïnterneerd in Groningen en mogen bij goed gedrag met verlof de stad in. Na een ontsnappingspoging van enkele Duitse geïnterneerde officieren op 12 november 1914 worden de Nederlandse autoriteiten strenger¹⁷ en dienen officieren hun woord van eer te geven om niet te ontsnappen tijdens verlof. Achtendertig Britse officieren, waaronder majoor Bryce¹⁸, willen eerst toestemming van hun superieuren hebben voor het geven van hun erewoord en door een ambtelijk misverstand worden ze op 14 januari 1915 naar Fort Wierickerschans bij Bodegraven gestuurd¹⁹. Een jaar later blijkt de erewoordkwestie diplomatiek onhoudbaar en mogen die Britse officieren zich vrij vestigen in Nederland. Enkelen worden ontvangen op kasteel Rosendael bij Arnhem door Frederik Jan Willem baron van Pallandt²⁰. De baron is getrouwd met een nicht van mr. John Loudon, de toenmalige minister van Buitenlandse Zaken die in 1902-1904 werkzaam was op het gezantschap in Londen.

Inmiddels verblijft Ernestine onder meer op het landgoed Vrijland en Koningsweg 32²¹ te Schaarsbergen op zes kilometer gaans van Rosendael. Vrijland was tot

1913 eigendom van de echtgenote van Jan Anne baron van Pallandt, een verre neef van de kasteelheer van Rosendael en deze baron bezat gronden aan de Baarnse Eem. Het is niet ondenkbaar dat er voor de officieren dinertjes en feestjes georganiseerd werden met lokale schonen van stand als tafeldames.

Ernestine en Charles raken verliefd, zitten vol passie de oorlogstijd uit in Arnhem en trouwen in 1923 voor de wet en in 1929 voor de kerk in Londen, nadat de scheiding van Bryce met Marion Ives afgehandeld is. Charles is vader van een zoon, John Felix Charles Bryce (1906-1975) die later op Eton bevriend raakt met Ian Fleming (de bedenker van James Bond) en met hem aan vele 007-boeken en -films werkt. Zoon Bryce, ook wel Ivar genoemd, zal zijn vader nooit meer terugzien na diens verblijf in Nederland. Ivar komt tijdens de Tweede Wereldoorlog in Washington DC als enige Brit te werken bij de Office for Strategy Services (OSS), de voorloper van de CIA. Met zijn latinolooks en beheersing van de Spaanse en Portugese taal is hij verantwoordelijk voor het opzetten en onderhouden van het ondergrondse verzet in Zuid-Amerika, rekening houdend met een oversteek van Hitlers troepen vanuit de Afrikaanse koloniën naar Brazilië.

Naar Amerika

De Eerste Wereldoorlog mag dan wel zijn losgebarsten in Oost-Europa, maar Jan van den Bosch maakt in augustus 1914 rustig een bootreis naar Amerika.

Op de passagierslijst geeft hij aan naar het Beach Hotel in Chicago te gaan. Wie weet wordt in dat superchique hotel aan Lake Michigan de basis van zijn American Dream gelegd, want in 1915 zit hij wederom op de boot naar New York en als contact geeft hij de firma Boissevain & Company in New York City op. Daarmee stuiten we op een bekende uit het Baarnse. Athenase Adolphe Henri Boissevain is immers verbonden aan de Baarnsche Bouwterrein Maatschappij, medeverantwoordelijk voor het opkopen van kavels van prins Hendrik en voor de ontwikkeling van Baarn als villadorp. Hij is de vooruitstrevende bankier die als eerste Amerikaanse effecten introduceert op de Amsterdamse beurs. Eind 19e eeuw vertegenwoordigt hij Nederlandse beleggers in Amerikaanse spoorwegen en laat hij van zich spreken in de Amerikaanse pers als actief commissielid voor de reorganisatie van de Union Pacific Railway die na een financieel debacle in zwaar weer terecht was gekomen. In 1886 laat hij een privételefoonlijn door Bell Telephone aanleggen naar zijn huis Prins Hendriksoord, waarvoor de palen over het land van buurman Bosch van Drakenstein moeten komen. Het is niet ondenkbaar dat voormalig gemeenteraadslid Van den Bosch vaak met 'buurman' Boissevain te maken heeft gehad en daardoor interesse heeft gekregen voor beleggingen in de USA.

Vanaf 1919 zien we Jan regelmatig naar New York reizen. In januari 1920 staat Floris Willem Ruhle van Lilienstern ter

Meulen als kennis in Boston genoteerd op de passagierslijst. Deze Hagenaar reist al vanaf 1902 naar New York, is in 1910 getrouwd met een Amerikaanse en is als ingenieur verbonden aan de Western Electrical Company, hoofdleverancier van apparatuur voor de Western Union Telegraph Company.

In het najaar van 1920 neemt Jan zijn dochters en de Engelse gouvernante Ellen F. Smith mee naar de States. Wellicht om de meisjes voor te stellen aan zijn aanstaande echtgenote Frances Gridley Kennedy, dochter van William Rufus Kennedy en Frances Olive Robinson. Vader Kennedy is een advocaat gespecialiseerd in patentrecht die vanaf 1928 kantoor houdt in het gebouw van GrayBarton boven Grand Central Station in New York. Het kan zijn dat vader Kennedy betrokken was bij het verkrijgen van patenten voor de Western Electrical Company, dat in 1925 - na overname door AT&T - zijn distributieactiviteiten in de aparte divisie GrayBarton onderbrengt²².

American Dream

Het gezin Van den Bosch wordt uitgeschreven uit het bevolkingsregister van de gemeente Baarn, met als nieuw adres San Mateo, California. Drie maanden later, in januari 1921 koopt Jan een kavel van circa 2200 m² aan Poplar Avenue in San Mateo²³ (afb. 4). Ook koopt hij 264 hectare land in Merced County. Het wordt hem verkocht door Planada Fruit Farms, wat de aard van de bezittingen verraad. Volgens enkele actes uit het Recorder's Office van Merced lijkt hij het

Afb.4: Huis van Van den Bosch in San Mateo (Archief historische vereniging San Mateo)

meer uit investeringsoverwegingen te bezitten dan dat hij er als zestigplusser actief mee aan de weg timmert.

Met de aanschaf van grond in Californië is de Amerikaanse droom van Jan een realiteit geworden, met als tweede pilaar het huwelijk met Frances. Ze trouwen in New York, op 19 november 1921 en vestigen zich aldaar²⁴. De meisjes gaan in 1924 naar het meisjesinternaat Holton-Arms School in Bethesda, Maryland en vervolgens in 1927 naar een meisjes-school in Ascot, GB²⁵.

Dochter Ernestine

In 1929 trouwt oudste dochter Ernestine Louise op 18-jarige leeftijd met jonkheer

Louis Röell, zoon van de voormalige burgemeester van Eemnes jonkheer Cornelis Röell en Marie-Henriëtte Rutgers van Rozenburg, een nicht van de eerste echtgenote van Jan. Cornelis is net als Jan een oud-officier van de Koninklijke Marine.

Er komt een kleindochter in 1930, ook Ernestine Louise genaamd, maar haar moeder zit in oktober 1932 alweer op een boot naar New York met Jan en Frances. Blijkbaar zaten er toen al scheuren in het huwelijk met Röell, want de kleindochter staat niet op de passagierslijst en de scheiding wordt uitgesproken in 1934.

Ernestine keert weer terug naar Amsterdam en trouwt in april 1935 met jonkheer Henry Adrien Teixeira de

Mattos. Precies negen maanden later wordt kleindochter Marie Joanna (Micky) geboren. Eind 1937 vertrekt het gezin naar Engeland waar Henry werkt als ambassadesecretaris²⁶. Zes jaar later blijkt het huwelijksgeluk voorbij te zijn en wordt echtscheiding nummer twee een feit. Een derde huwelijk volgt in 1952²⁷ in Jacksonville, Missouri met Oscar Graham Peeke (1883-1958), een voormalig acteur en Oxford-alumnus die naar Amerika is geëmigreerd en als christian science lecturer rondreist in Amerika en Engeland. Ernestine trouwt voor de vierde keer in 1975 in London, met Larry E. Burns. Ze overlijdt in 1985 in Kensington & Chelsea, London²⁸.

Dochter Jeanne

De andere dochter van Jan, Jeanne Frédérique heeft het naar haar zin als studente (afb. 5). Een jaar aan het British Institute in Parijs wordt in 1931 gevolgd door een studie Spaans en Frans aan de Universiteit van Oxford, in de Lady Margareth Hall, een college voor vrou-

Afb. 5: Ernestine & Jeanne, ca. 1920 (Archief Van Rees-Röell-van Houten)

wen. In 1934 studeert ze af met 'third class honours'. Ze start als secretaresse bij een krant in New York en als ze haar chef voorstelt om wat foto's te schieten voor bij een artikel, blijken die van zo'n goede kwaliteit dat ze binnen de kortste keren een baan krijgt bij het agentschap International News Photos. Jeanne is hiermee een van de eerste vrouwen die professioneel fotograaf zijn²⁹. Afgaande op de vermeldingen in de New York Times uit de jaren dertig, is ze een graag geziene gast op parties, lunches en diners in New York, de buitenplaatsen in Berkshire en zelfs in Miami Beach.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog is Jeanne werkzaam voor de OSS³⁰. Door haar beheersing van diverse talen is ze inzetbaar om aan informatie vanuit Europa te komen en mee te werken aan het ondergrondse verzet in Nederland tegen de Duitsers. Voor dit werk ontvangt ze in 1948 een ridderorde van koningin Wilhemina, uit handen van de Nederlandse ambassadeur in Washington DC. Met haar eerste echtgenoot John Murray Begg, een diplomaat, komt ze nog een paar maanden naar Nederland om samen voor de ambassade voor de Verenigde Staten te werken eind jaren '40³¹. Daarna begint Jeanne Begg een succesvolle makelaardij die vooral hooggeplaatste klanten als president Kennedy en Ali Aga Khan van kapitale huizen voorziet. In de jaren '70 sticht ze met haar man een paardenfokkerij in Maryland. Op hun landgoed Roedown Farm wordt tot op de dag van vandaag een jaarlijkse steeplechase gehouden. In 1985 overlijdt

John Murray en negen jaar later wordt Henry Clagett haar echtgenoot. Jeanne Begg Clagett overlijdt in 2007 en heeft geen nakomelingen³².

De crisis

Wordt Jan in de jaren '20 meestal vergezeld van zijn echtgenote wanneer hij per boot naar Nederland reist, in de jaren '30 maakt hij de reizen vaak alleen. Er zijn 35 transatlantische bootreizen van Jan bekend en daarvoor zijn 32 passagierslijsten gevonden. 26 daarvan zijn ingediend bij de havenautoriteiten van New York, vier bij die van Los Angeles of San Francisco, en twee bij Engelse havens. Elk jaar komt hij voor een bepaalde periode terug naar Nederland, het is niet duidelijk of dat om visumtechnische redenen is of omdat hij de band met Nederland en De Hooge Vuursche wil aanhouden.

Door de Wall Street Crash van 1929 en de langdurige wereldwijde economische gevolgen daarvan, zal Jan regelmatig een deel van de Merced-bezittingen verkopen totdat ze in 1939 geheel aan de familie Hadley zijn verkocht. Langzamerhand wordt duidelijk dat De Hooge Vuursche aan aantrekkingskracht heeft ingeboet voor Jan. Echtgenote Frances en dochter Jeanne hebben een druk sociaal leven in New York en omstreken³³, waar hij op gezette tijden aan meedoet. Samen met zijn vrouw ontvangt hij bijvoorbeeld de Nederlandse ambassadeur, jonkheer Hendrik Maurits van Haersma de With in Washington DC in hun zomerresidentie in Stockbridge, MA³⁴.

Tussen 1934 en 1937 dient Jan vanuit

Amerika een aantal malen een plan in bij de gemeente Baarn om van het landgoed een villapark te maken, maar de gemeente gaat daar niet in mee³⁵. De Gedeputeerde Staten in Utrecht hadden eerder een uitbreidingsplan voor Hilversum afgekeurd wegens niet aansluiten op bestaande kernen en de gemeente Baarn sluit zich daar van harte bij aan. Als tegemoetkoming wordt in 1937 toestemming verleend om aan de Hilversumsestraatweg enkele villa's te bouwen, maar daar wordt geen gebruik van gemaakt.

In de zomer van 1938 doet Jan afstand van 250 bunder bossen van De Hooge Vuursche. Staatsbosheer wordt daarvan eigenaar, een garantie dat het omringende landschap van het kasteel behouden blijft³⁶.

Brand in het kasteel

Het kasteel wordt in het najaar van 1939 door Jan verhuurd aan een hotelier G. Buurke die ook de hotels Hamdorff in Laren en Gooiland in Hilversum beheert. Alle eigendommen van Van den Bosch worden naar Amerika verscheept. Maar twee maanden na de officiële opening van het verbouwde kasteel ontstaat er brand in kamer 14³⁷. Een medewerker van het hotel had op die kamer wat medicijnen verwarmd op een gasstelletje en door een onhandige manoeuvre had het matras vlam gevat. De beste man had het vuur direct gedoofd en was vanwege de brandlucht in de kamer ernaast gaan slapen. Middenin de nacht ontwaakt hij echter vanwege rookontwikkeling; het

Afb. 6: Het uitgebrande kasteel (Archief Oudheidkamer)

matras was inwendig blijven smeulen. Vanwege de aanhoudende vorst die winter is het pand kurkdroog en grijpen de vlammen snel om zich heen. Het kasteel raakt door de brand onbewoonbaar, alleen de buitengevels staan nog overeind. Met als bijkomend voordeel dat de Duitsers er geen onderdak in zullen vinden (afb. 6).

Begin 1940 reist Jan terug naar Nederland³⁸, vermoedelijk om de treurige restanten van het kasteel te bekijken en de verzekeringspapieren in orde te maken. Op 10 februari van dat jaar wordt het vrachtschip Burgerdijk van de

Holland Amerika Lijn getorpedeerd door een U-boot vlakbij het Engelse Kanaal³⁹. Alle opvarenden worden gered door de SS Edam, die vlak na de Burgerdijk uit New York was vertrokken.

In Baarn gaat het verhaal dat de bejaarde Jan met een klein koffertje in een reddingsboot terecht komt, maar het is niet duidelijk of hij inderdaad met de Burgerdijk reisde of een overtocht op de Edam had geboekt.

De Tweede Wereldoorlog brengt Jan door in Brussel. In 1943 verkoopt hij de ruïne van het kasteel en de resterende grond

aan de Hotelexploitiemaatschappij Goiland. Jan overlijdt op 7 maart 1945 in Brussel en is begraven in het familiegraf van Rutgers van Rozenburg op de Lage Vuursche. Testamentair had hij een aantal hectares nagelaten aan zijn dochters, maar zij hebben geen belangstelling meer om op De Hooge Vuursche te wonen. Het hotel wordt in 1944 herbouwd onder architect W.C. Hamdorff sr.⁴⁰ en voor het gezin Van den Bosch zal er altijd een eigen kamer beschikbaar zijn⁴¹. Dochter Jeanne logeerde er regelmatig en vierde er haar tweede huwelijk in 1994 met een lunch voor de Nederlandse familieleden.

Recente geschiedenis

In 1950 vindt er wederom een restauratie van het kasteel plaats, nu door de architecten A.M. Bijvoet en G.H.M. Holt⁴². In 1975 wordt het landgoed verkocht aan de Heineken Exploitiemaatschappij. Na de ontvoering van Freddy Heineken wordt er in 1983 zelfs een kogelvrije ruimte aangelegd in het kasteel. Om het pand meer rendabel te exploiteren, laat Heineken het landhuis vanaf 1987 pachten door de Postiljon-keten die er de bestemming van restaurant annex conferentieoord aan geeft. Onder leiding van de architect M.C. Grothausen wordt het interieur aangepast.⁴³ Begin 1998 lijft de Franse hotelgigant Accor de tien hotels van Postiljon in⁴⁴ en neemt zo ook de huur voor De Hooge Vuursche over. De unieke locatie verkrijgt tevens een hotelfunctie. Blijkbaar niet met het gewenste succes, want eind 2005 zegt

Accor de huur aan Heineken op: vanwege de geringe capaciteit (21 kamers) past De Hooge Vuursche niet meer in de bedrijfsfilosofie van Accor.⁴⁵ Met als gevolg dat Heineken het landgoed te koop aanbiedt. Vanaf 2006 is de eigenaar Event Company die enorm geïnvesteerd heeft in het gebouw en het exploiteert als een luxe locatie voor diverse evenementen.

Een eigenzinnig man

Afgaande op de vergaarde feiten en documentatie mogen we concluderen dat de kasteelheer een avontuurlijke aard had. Opgegroeid in een tijd waarin conventies alle facetten van het leven bepaalden en van 's ochtends vroeg tot 's avonds laat dicteerden hoe je je diende te gedragen, wilde hij als jong volwassene een carrière maken op zee. Op de boot heerste nog een strikte hiërarchie, maar buiten dienst genoot hij ongetwijfeld van de vrijheid en de koloniale cultuur in Nederlandsch-Indië. Tijdens zijn eerste huwelijk werd hij waarschijnlijk weer gedwongen om zich in het keurslijf van het sociale milieu te steken en statusgevoelige bezigheden te hebben, maar gelukkig voor hem ging langzamerhand de tijdgeest veranderen. Er kwamen automobielen, overtochten naar Amerika kregen steeds meer een luxe cruise karakter, vooruitstrevende vrouwen maakten zich voorzichtig los uit een onderdanige positie en kwamen meer en meer in de publieke arena terecht. In het ons-kent-ons-wereldje van de gegoede burgerij en adel mocht hij zich waarschijnlijk wat meer vrijheden permitteren of eigende

hij zich die simpelweg toe. Er moet ook iets van een rusteloze romanticus in hem hebben gezeten, met zijn ondernemingen in Amerika, de vele reizen en de periodes dat hij gescheiden leefde van zijn derde echtgenote.

Een eigenzinnige man die ons een eigenzinnig landhuis heeft nagelaten. ■

- 1 www.genlias.nl
- 2 www.genlias.nl
- 3 www.parlement.com
- 4 Uit:NotenbijdeProefkolonie,WillSchackman-
www.deproefkolonie.nl/lasso.nl
- 5 www.iisg.nl/bwsa/bios/bosch.html
- 6 Gedenkboek Adelborsten Opleiding Willemsoord, 2004
- 7 Utrechts Nieuwsblad, 7 mei 1907
- 8 Archief Eemland, notulen Gemeenteraad Baarn, toegangsno. 0480
- 9 Utrechts Nieuwsblad, 7 mei 1906
- 10 www.ancestry.com, passagierlijsten immigratie New York
- 11 www.bonas.nl
- 12 Het buiten De Hooge Vuursche, herinneringsuitgave 1993, verzameling artikelen uit Het Huis, Oud en Nieuw
- 13 Nieuws van den Dag, 27-01-1940
- 14 www.archive.org, rapport Congres Internationaal Comité Vrouwen voor Duurzame Vrede, 28-04 t/m1-05- 1915
- 15 De Eemlander, 8 juni 1914
- 16 You only live once, 1975, Ivar Bryce
- 17 www.geschiedenisvanzuidholland.nl, verhaal Interneeringsoord Wierickerschans
- 18 Nationaal Archief, toegang 2.05.04 Ministerie van Buitenlandse Zaken, inventaris 742.
- 19 De Rijnbode, 19 juni 1915
- 20 The Fountain, Charles Langbridge Morgan, 1934 en www.charlesmorgan.org
- 21 Gelders Archief, aankomsten en vertrekken
- 22 www.graybar.com
- 23 Recorder's Office, San Mateo County, akte van aankoop
- 24 New York Times, 21 november 1921
- 25 Informatie verkregen via de Bodleian Library, Oxford
- 26 www.stadsarchief.amsterdam.nl
- 27 www.ancestry.com
- 28 www.ancestry.com
- 29 Albuquerque Journal, New Mexico, 30 januari 1938
- 30 Sisterhood of Spies: the women of the OSS, Elizabeth P. McIntosh, 1998
- 31 www.trumanlibrary.com, interview with John M. Begg, 1975
- 32 The Washington Post, 13 november 2007
- 33 Diverse vermeldingen op society-pagina's van The New York Times
- 34 The New York Times, 9 september 1935
- 35 Tijdschrift Baerne, 1985, no. 3, p.18-24, "Driemaal bouwplannen Hooge Vuursche"
- 36 De Telegraaf, 22 juli 1938
- 37 Nieuws van den Dag, 27 januari 1940
- 38 Informatie van dhr. E. Tegelberg (via mw. W. Hordijk)
- 39 De Telegraaf, 12 februari 1940.
- 40 www.bonas.nl, archief Nai/HAMDt262,d145
- 41 Informatie van kleindochter mw. E.L.van Rees-Röell.
- 42 www.bonas.nl, blad Bouw, jaargang 5, nr. 3, p. 38-39
- 43 De Gooi-en Eemlander, 17-8-1996
- 44 De Volkskrant, 11-3-1998
- 45 Baarnse Courant, 2-6-2006

Historische Kring Baerne

Postbus 326
3740 AH Baarn
tel. (035) 5430377
e-mail:
info@HistorischeKringBaerne.nl
Internet:
www.HistorischeKringBaerne.nl

Ereleden

J.M. v.d. Brink-van Wijkvliet
G. Brouwer
P.H. Kuijt-Smit
H.H.M. van Vught

Voorzitter

T. Stein
Uytenbosch 22
3743 JD Baarn
tel. (035) 5420725

Algemeen Secretaris

J. Veldhuysen-Hogenaar
Pr. Hendriklaan 30
3743 KB Baarn
tel. (035) 5430479

Penningmeester

D. van Wessel
Callenburglaan 4
3742 MV Baarn
tel. (035) 5413481

Overige bestuursleden

A.F.N. Mascini
tel. (035) 5426102
P.H. Feitz
tel. (035) 5414794

Werkgroep Oudheidkamer

E.M.M.A. Kuizinga-Claasens
Uytenbosch 37
3743 JD Baarn
tel. (035) 5420372

Werkgroep Oude Begraafplaats

M.M.D. Karsemeijer
Corn. Dopperlaan 12
3741 GJ Baarn
tel. (035) 5417922

Werkgroep Archeologie

J.W.A.A. van der Laan
De Schoener 12
3742 HD Baarn
tel. (035) 5411656

Werkgroep Baerne

A. Twigt
Stationsweg 51
3743 EM Baarn
tel. (035) 5415314

Ledenadministratie

H.J. Kroon
Drakenburgerweg 27
3741 GK Baarn
tel. (035) 5413001

Redactie Baerne

Henriëtte Beuk
Frits Booy
Annemieke Geerts
Arie Twigt
Cok de Zwart

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de redactie.
Het tijdschrift *Baerne* komt mede tot stand door BakkerBaarn.

Bezoekadres en bezoektijden Oudheidkamer

Hoofdstraat 1A Baarn.
Ingang via de bibliotheek, lift naar jeugdbibliotheek. Op woensdagen van 14.00 tot 16.00 uur en op zaterdag van 11.00 tot 13.00 uur. Voor informatie of een afspraak kunt u tijdens openingsuren bellen met (035) 5430377 of een e-mail sturen:
info@HistorischeKringBaerne.nl

Contributie

Per adres: minimaal € 16,- per jaar
Historische Kring Baerne mag zich sinds 1 januari 2008 van de Belastingdienst tooien met het predicaat ANBI, dat staat voor Algemeen Nut Beogende Instelling.

Verzendkosten buiten Baarn en binnen Nederland: € 7,50

Bij betaling van de contributie a.u.b. uw bijdrage in de verzendkosten overmaken. ING: 41.92.133
Losse verkoop **Baerne**: € 3,50
Verkrijgbaar bij:
Boekhandel Den Boer, Laanstraat 69, Baarn en de VVV/ANWB, Brinkstraat 12, Baarn

E-mail redactie:

redactiebaerne@euronet.nl

Activiteiten 2010

Donderdag 18 maart Algemene Ledenvergadering

Donderdag 22 april Lezing over twee stations in een dorp door de heer J.W. Kouwenberg